

Anavatanı Çin olan yenedünya bitkisi 1700'lü yıllarda Avrupa'ya, 1800'lü yıllarda ise Cezayir ve Lübnan üzerinden ülkemize gelmiştir. Malta Eriği ismiyle de adlandırılmaktadır. Yenedünya can erik, çilek ve çağla gibi pazarda görülen mevsimin ilk meyvelerinden olduğundan, tüketicinin rağbet ettiği bir meyvedir. Yenedünya dış mekan süs bitkisi olarak da yetiştirilmektedir. Yenedünya, en fazla Çin'de üretilmekte olup bu ülkeyi sırasıyla İspanya, Pakistan ve Türkiye izlemektedir. Ülkemizde genellikle taze olarak tüketilmektedir. Üretimin büyük bir kısmı Akdeniz bölgesinden geri kalan az miktar ise Ege ve Doğu Karadeniz bölgelerinden karşılanmaktadır. Taze olarak tüketilmesinin yanında özellikle Çin ve Avrupa ülkelerinde; meyve suyu ve şurubu, konserve, dondurma, reçel, jöle, turta, kuru meyve, marmelat, cezerye, kozmetik ürünleri (çiçekleri), sabun (çekirdekleri) yapımında ve ilaç sanayisinde (kurutulmuş yaprak ve çiçekleri) kullanılmaktadır.

Besin Değeri

Diyabetin önlenmesi, kolesterol seviyesinin düşürülmesi ve kemik mineral yoğunluğunun korunması başta olmak üzere sağlık açısından birçok faydaya sahiptir. Ayrıca bu meyve görme sağlığını artırır, bağışıklık sistemini güçlendirir, solunum sistemini rahatlatır, kan dolaşımını artırır ve kan basıncını düşürür. Yenedünyada bol miktarda bulunan potasyum, kan damarları ve arterler üzerindeki baskıyı azaltarak, kan basıncını düşürür ve kalp sağlığını korur.

Bitkisel Özellikleri

Yenedünya, hızlı büyüyen kısa gövdeli herdem yeşil ağaçlara sahip, gösterişli çiçekleri olan, subtropik bir meyve türüdür. Yenedünyanın çiçeklenme dönemi Kasım ve Şubat ayları

arasındadır. Çiçekler 10-17 cm uzunluğunda odunsu bileşik salkım şeklindedir. Bir salkımda 60-70 kadar çiçek bulunabilmektedir. Meyveler çeşitlere göre 55-60 g ağırlığına kadar ulaşabilmekte, içerisinde 1-5 tohum bulunmakta ve yuvarlak, eliptik veya armut şeklinde olabilmektedir. Meyve olgunluk dönemi çeşitlere göre farklılık göstermekte ve genellikle Mart-Haziran ayları arasında bulunmaktadır.

Önemli Çeşitler

Akko XIII: Orta mevsimde olgunlaşır. Meyveleri; iri, koyu pembe portakal renkli, çok gösterişli ve lezzetlidir. Taşınmaya ve karaleke hastalığına çok dayanıklı, kendine verimli bir çeşittir. Dekara verim 1300- 1400 kg'dır.

Gold Nugget: ABD orijinli bir çeşittir. Geççi, iri koyu kırmızı portakal renkli, çok gösterişli, lezzetli meyvelere sahiptir. Kendine verimli bir çeşittir. Dekara verim 1200-1300 kg'dır.

Sayda: Erkenci bir çeşittir. İri, pembe-portakal renkli, çok tatlı ve lezzetli meyvelere sahiptir. Taşınmaya ve karaleke hastalığına orta derecede dayanıklı bir çeşittir. Dekara verim 1000-1200 kg'dır.

Tanaka: Japonya orijinlidir. Geççi, meyveleri oldukça iri, pembe portakal renkli, gösterişli ve lezzetlidir. Taşınmaya dayanıklı, kendine verimli bir çeşittir. Dekara verim 1000- 1200 kg'dır.

Hafif Çukurgöbek: Erkenci bir çeşit olup, orta irilikte, pembe portakal renkli, gösterişli, çok lezzetli, tatlı meyvelere sahiptir. Taşınmaya kısmen uygun, karaleke hastalığına dayanıklı, kendine verimli bir çeşittir. Dekara verim 1000-1200 kg'dır.

Yuvarlak Çukurgöbek: Orta mevsimde olgunlaşır. İri, sıra-portakal renkli, gösterişli ve çok lezzetlidir. Taşınmaya dayanıksız, karaleke hastalığına orta derecede dayanıklı, kendine

kısmen verimli bir çeşittir. Dekara verim 700-800 kg'dır.

Uzun Çukurgöbek: Orta mevsimde olgunlaşır. Meyveleri iri, açık sarı renkli, gösterişli ve çok lezzetlidir. Taşınmaya dayanıksız, Karaleke hastalığına orta derecede dayanıklı, kendine kısır bir çeşittir. Dekara verim 600-700 kg civarındadır.

Ekolojik İstekleri

Yenedünya yetiştiriciliği için en uygun iklim, hava sıcaklığının donma noktasının altına düşmediği, sıcak ılıman iklimin hüküm sürdüğü yerlerdir. Çiçekler ve meyveler -3°C'de zarar görmeye başlar. Meyvenin olgunlaşma zamanı olan Nisan-Mayıs aylarında, yaz sıcaklarının erken başlaması ve hava sıcaklığının 30°C'nin üzerine çıkması, meyveler üzerinde güneş yanıklarının meydana gelmesine neden olur. Şiddetli rüzgar, tozlanma ve dölllenme üzerinde olumsuz etki yaparak verimi azaltabilir. Yenedünya yetiştiriciliği için iyi drene edilmiş, derin, organik maddece zengin, killi-kumlu, gevşek, pH'sı nötr olan topraklar tercih edilmelidir. Fazla kireçten hoşlanmaz. Taban suyu seviyesi 1.5-2 m olan topraklar yetiştiriciliğe uygundur.

Bahçe Tesisi

Ürün emniyeti ve erkencilik için kış çiçeklenme döneminde soğuk ve hakim rüzgârlara kapalı, ılık ve sıcak yöneyler tercih edilmelidir. Dikim mesafeleri 7x7, 8x8 m olup kare şeklinde dikilir. Yenedünya yetiştiriciliğinde artık standart çeşitlerin anaçlar üzerine aşılınması ile elde edilen fidanlar kullanılmaktadır. Bazı yenedünya çeşitleri kendine uyuşmaz olduğundan bunlarla bahçe kurulurken tozlayıcı çeşit bulundurulmasına dikkat edilmelidir. Kapama

bahçe tesisinde, erkenci çeşitlerin seçimi önemli olmakla birlikte, pazarlama kolaylığı yönünden farklı zamanlarda olgunlaşan çeşitleri bir arada bulundurmaya faydalıdır.

Bakım İşleri

Yenidünya ağaçlarına goble terbiye sistemi uygulanır. Taçlandırma yüksekliği yaklaşık 65-75 cm'dir. Mart ayında yeterli ışıklanmayı sağlayacak şekilde kurumuş, hastalıklı, zararlanmış ve obur dallar çıkarılır. Nisan-Ekim ayları arasında 7-10 kez veya yaklaşık her 15-20 günde bir, 30-50 cm toprak derinliğini ıslatacak şekilde sulanır. Toprak ve yaprak analizlerine düzenli bir gübreleme programı uygulanmalıdır. Fazla azot verilmesi yenidünyada çiçeklenmeyi azaltan bir durumdur.

Hastalık ve Zararlıları

Yenidünyanın en önemli hastalığı olan Kareleke Hastalığı ile mücadele edilmez ise ağaçlar giderek verimden düşer, yapraklar dökülmeye ve ileri aşamalarda ağaçlarda

kurumalar başlar. Karaleke ile mücadelede için budama artıkları ve bir yıl önceden kalan meyveler toplanmalı ve yakılmalıdır. Gerekli olduğu zamanlarda uygun ilaçlarla mücadele yapılmalıdır. En önemli zararlıları ise sarıağaç kurdu ve yaprak bitleridir.

Hasat

Hasat edilecek meyvelerin, çeşide has normal büyüklük ve rengini almış olması gerekir. Meyve üzerinde 2-3 mm sap kalacak şekilde makas ile kesilerek hasat edilir. Meyvelerin tamamının aynı anda olgunlaşmaması nedeniyle hasat birkaç defada yapılabilir. Hasattan hemen sonra, bekletilmeden pazarlanması gerekir. Özellikle bazı çeşitler beklemeye veya kabuk zararlanmalarına karşı hassastır. Depolanma süresi kısadır. 10-13 °C'de 1-5 gün saklanabilir.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
📠: 0 324 518 00 80

T.C.
TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Yenidünya Yetiştiriciliği

Dr. Fatma Belkis ESİMEK

Mersin-2022